

11. Gebed over de liefdegaven (met vrijheid dit weg te laten).
12. Schriftlezing.
13. Prediking.
14. Dankzegging.
15. Psalm (met of zonder doxologie).
16. Zegen.

Deze volgorde is bedoeld voor den morgendienst. Met het oog op de andere Zondagsdiensten en bijzondere weekdiensten werd de bestaande commissie opgedragen de volgende Synode met advies te dienen.

Ook besloot de Synode: Dat predikanten en kerkeraden aangespoord worden er aan te arbeiden dat in hun gemeenten de invoering van de door de Synode aangenomen orde van eeredienst zal kunnen geschieden, zonder den vrede in en het welzijn van hun gemeenten in gevaar te brengen. En dat van de Classes verwacht wordt, dat zij daartoe medewerken en de kerkeraden steunen zullen, in het bijzonder door bij kerkvisitatie er op te letten of er ten dezen vooruitgang is.

De Synode besloot ook de kerkeraden te waarschuwen geen andere veranderingen in hun openbaren eeredienst aan te brengen dan die welke in de voorgestelde orde zijn opgenomen, als deze orde door haar aangenomen wordt; dat zij nadruk legge op het feit dat kerkelijke eenheid en trouw eischen dat alle kerken zich houden zullen aan de synodale uitspraken, tenzij bewezen worde, dat zij in strijd zijn met Gods Woord; en dat zij den eisch handhave dat kerkeraden, die na dezen andere veranderingen mochten begeeren, toezien zullen dat zij zulke veranderingen niet invoeren op eigen hand, maar ter verkrijging van wat zij verlangen den geordenden kerkelijken weg bewandelen.

De Chr. Ger. Kerk in Amerika is ons in deze dus ver vooruit.

Bij ons lichtte de Synode te Utrecht in 1923 dit punt eenvoudig van het agendum.

Zelfs mochten de Deputaten voor de Liturgie zich hierover niet meer beraden.

Wij kunnen de Amerikaansche kerken niet anders dan gelukwenschen, dat zij in deze naar de volmaaktheid willen voorvaren.

Vooral verheugt het ons, dat zij in echt Calvinistischen stijl de belijdenis der zonden en de absolutie in den eeredienst hebben opgenomen.

HEPP.

PERSCHOUW.

(Inzendingen voor deze rubriek aan de K. Schilder, Mathenesserlaan 456a, Rotterdam).

De uitslag van Middelburg (V. U.-dag).

Verleden week is ter zetterij wegens plaatsgebrek het zetsel persschouw voor een deel uitgelicht. Ik was juist bezig met citaten van hen, die zich nog in eenig opzicht onbevredigd toonden met den uitslag, subsidiair aan de onbevredigdheid van den bevredigingsdienst van een toegenegen oor presenteren, ook al stroomde dit gebaar in zijn gereserveerdheid kwalijk met den aanvang hunner wegen, welken die anderen zich nog herinnerden (ik noem niemand).

En nu is midden in dat laatste deel de schaar gezet.

Daarom zal ik nu eerst vervolgen met wat nog staat van verleden week en de citaten van den persakker der laatste week afzonderlijk geven.

Dr H. Kaajan zegt „Utr. Kb.“:

De uitspraak van professor Ridderbos: „Het feit van aansluiting bij een zekere kerkformatie kan voor deze vereniging geen reden zijn om een enquête in te stellen“, benam ik niet. Als een Hoogleraar der V. U. dan eens lid werd van de Remonstrantsche Kerk, wat dan? En als de zich noemende Gereformeerde Kerken in het H. V. straks in haar Belijdenisschriften uitdrukking geven aan wat haar leeraren zeggen te belijden, zou dan het toetreden van hoogleraren der V. U. tot dit verhand geen aanleiding kunnen zijn tot onderzoek naar de geloofsovertuiging dezer hoogleraren?

Ook len ik het met de stelling: „Onze Vrije Universiteit is inter-kerkelijk“ niet geheel eens.

Heeren Directeuren en Curatoren moeten allen lid zijn van een van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Is dit inter-kerkelijk?

Heeren Hoogleraren in de Theologie moeten allen lid zijn van een van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Is dit inter-kerkelijk?

De leden van een in te stellen enquête-commissie moeten allen lid zijn van een van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Is dit inter-kerkelijk?

Of ik dit nu erg vind? Helemaal niet.

Onze Gereformeerde Universiteit wordt immers hoofdzakelijk door dat volk in Nederland gedragen, dat samen vormt: „de Gereformeerde Kerken in Nederland“.

Beter met den grooten teen in de Gereformeerde Kerken geklemd en dan zuiver-Gereformeerd, dan inter-kerkelijk en slap Gereformeerd.

„Gaaf met onze Vrije Universiteit niet alleen om wetenschaps-beoefening, maar inzonderheid om Gereformeerde wetenschaps-beoefening. En dit Gereformeerde mag niet van de zooveelste verdunning zijn.“

De heer Ebling spreekt zich zóó uit in „Geref. Kb. Amsterdam-Zuid“:

Het spijt ons, dat de motie-De Hummelen niet is aangenomen, ofschoon we kunnen begrijpen, dat de voorstellers bij eventuele stemming een verwerping-om-zeer-ongelijksoortige-motieven voorzagen. Het resultaat is dus zóó, dat de Vereeniging niet uitdrukkelijk gezegd heeft; de speciale uitspraak omtrent Gen. 2 en 3 ligt opgesloten in de algemeene uitspraak, die de Commissie gaf.

De Vereeniging zag dus wel reden tot een algemeene uitspraak omtrent het Schriftgezag, waarover in de laatste tijden verschil is gevallen; maar ze zag geen reden tot een speciale uitspraak omtrent de bepaalde punten, waarover in de laatste tijden verschil is gevallen.

De Vereeniging zag wel reden tot het algemeene, maar ze zag geen reden tot het speciale, en — ze heeft het ook uitdrukkelijk gezegd — of dat speciale in het algemeene ligt opgesloten.

Intusschen, napleiten over wat nu eenmaal beslist is, lijkt ons onnoodig en onprofiteel; en we bedwingen dus liever voorloopig onze neiging tot verdere bespreking van den tegenwoordigen stand der verhoudingen binnen den Kring der V. U.

Er is trouwens alle reden tot afwachting. Uit de verklaring namens curatoren en directeuren blijkt, dat de zaak nog niet geheel beëindigd is.

De bekwame verdediger van het rapport gaf op zekeren oogenblik deze treffende uiting van het gevoel van velen onder: „We kunnen het zoo moeilijk hebben, dat die drie Hoogleraren bij een andere Kerk zijn gegaan.“

Ja zeker; en niet maar bij een andere Gereformeerde Kerk, maar bij een andere kerk, „die de laatste handhaving van het Heilig Schriftgezag heeft gebrandmerkt als een stellen van menselijke, met de H. Schrift strijdige, besluiten naast, en boven, 't Woord Gods!“

Directeuren en curatoren zullen trachten te verkrijgen instemming (van het in hun verklaring bedoelde tweetal Hoogleraren) met de conclusie, dus óók met die algemeene verklaring omtrent het Schriftgezag, welke verklaring „De Heraut“ ons heeft uitgelegd als zelfs nog verder, „veel verder“ gaande, dan Assen.

We wachten dus af, of die instemming wordt verkregen. En we wachten dan ook af, of die eventuele instemming zal kunnen gepaard gaan „aan het lidmaatschap van een Kerk, die de laatste, te Assen bevestigde, handhaving van het Schriftgezag heeft gebrandmerkt als een verlaten van de ongerepte trouw aan de Drie Formulieren van Eenigheid!“

De Vereeniging heeft de beslissing van Assen niet uitdrukkelijk willen betrekken in de algemeene uitspraak over het Schriftgezag. Zij heeft niet uitdrukkelijk willen zeggen, of ze de belijning van Assen rekent tot den materielen inhoud van de Geref. beginselen, die haar grondslag zijn.

Wij verwachten, dat de groote practicus, de tijd, het wel zal zeggen.

En we hopen van harte, dat het dan een zeggen in positieven zin zal zijn!

De voorsteller van de aangenomen motie van instemming, heeft in z'n toelichting het bijzich van het veiligheidssein gegrond hierop, dat de directeuren en curatoren zich diligent hebben verklaard.

We hopen en gelooven, dat zeer velen van het Gereformeerde volk met opmerkzaamheid de resultaten van deze diligentie zullen afwachten.

De heer G. G. Gijben (ook door dr Dijk, met ds Hagen, genoemd) zegt in „Geref. Kb. Vlaardingen etc“:

Zeker, er zijn zwaarwichtige, enorm veel omvattende kwesties, waarvan de oplossing, als zij mogelijk is, aan den loop der jaren, of zelfs aan den loop der eeuwen moet overgelaten worden. Maar daartoe behoort toch waarlijk niet de kwestie van art. 2 der Statuten van de vereeniging voor hooger onderwijs op Gereformeerden grondslag. Deze vereeniging is geen produkt van een kerkelijk instituut, maar zij is wel een voortbrengsel van de organische Kerk van Christus in ons vaderland. Dat wil zeggen: uit den organischen, geestelijken Kerkwortel spruit in de eerste plaats als hoofdstengel op: de instelling der ambten, dus de instituutaire kerk. Maar daarnaevens, daar rondomheen komen velerlei andere uitgroeisels voor den dag, namelijk het christelijk lager onderwijs, de christelijke wetenschap, de christelijke arbeidersbeweging, het christelijk verenigingsleven, de christelijke handelspraktijk en zoo meer. Nu staat er onveranderlijk in art. 2 der Universiteits-statuten, dat al het onderwijs aan de V. U. moet rusten op de gereformeerde beginselen. Was hierbij nu eene Commissie voor onderzoek noodig? Weten dan zelfs de eenvoudigste geloovigen niet en is het door Dr Kuiper vanaf 1880 (het jaar der oprichting van de V. U.) niet aldoor als met een vasten hamerslag ingeprent, dat „gereformeerde“ beginselen geene ander zijn dan zuiver Bijbelsche beginselen? En kan het ook maar voor één geloovige twijfelachtig zijn dat tot die Bijbelsche beginselen behoort het onvoorwaardelijke aannemen van alles, dat de Heilige Schrift ons als feiten, als historie mededeelt? Moet dit een en ander nu in 1927 en 1928 nog eens opzettelijk onderzocht worden?

Even later:

De opzet van het geding, dat ons op universitair gebied thans bezig houdt, had dus o. i. veel eenvoudiger kunnen zijn, en de quaestie had dan veel eerder beëindigd kunnen zijn. Eene korte navraag had tot het doel kunnen leiden.

Nu traneert de zaak misschien nog weer een jaar, of althans verscheiden maanden.

En inmiddels blijft het wantrouwen in sommige gemeederen doornevelen.

En hiermee meen ik objectief te hebben weergegeven, wat de geref. pers zegt in deze week.

De motie-Hummelen.

Men wijst mij van bevriende zijde erop, dat „Friesch Dagblad“ (9 Juli) breeder dan andere bladen het debat over de motie van de Hummelen (Zutphen), ingediend tijdens den V. U.-dag, geeft. Omdat het zuiver houden van de historie, en het vastleggen ervan, betekenis heeft voor later, geef ik hier eerst de motie:

De H. Hummelen van Zutphen, hoewel dankbaar voor het rapport en geen bezwaar hebbende tegen de con-

clusiën op zichzelf, zag deze echter gaarne nog eenigszins verduidelijkt. Het heeft Spr. ten zeerste verwonderd, dat de Commissie geen termen heeft gevonden om op de materiele vraag zelve een antwoord te geven. Het voorstel op de vergadering te Arnhem door Dr Dijk e. s. ingediend, gaf daartoe z. i. immers gereede aanleiding. Dit verzoek toch luidde: „De vergadering van leden der Ver. v. H. O. op G. G. verzoek: Directeuren en Curatoren te onderzoeken, of art. 2 der Statuten zóó is te interpreteren, dat tot de daar genoemde Geref. beginselen behoort het goddelijk gezag der H. S. gelijk de Gereformeerde Kerken in Nederland in haar kerkelijke vergaderingen hebben beleden en handhaven“.

Spr. legt nadruk op dat woord „handhaven“. Daar in toch lag nadrukkelijk opgesloten de vraag of de Ver. overeenkomstig art. 2 der Statuten ook gehouden was, de beslissing van Assen inzake het Schriftgezag harerzijds te aanvaarden of niet. Volgens het verslag dier vergadering viel zelfs op dit „handhaven“ allen nadruk.

Vandaar dat Spr. mede namens enkele andere heeren, een motie indient ter nadere verduidelijking der conclusiën, opdat de Vereeniging zich daarover uitspreke. Hij wenscht, dat de Vereeniging de uitspraak van directeuren aanvaarde, doch aan de tweede clausule harerzijds toevoege: „zooals de Gereformeerde Kerken ook ten opzichte van Gen. 2 en 3 hebben uitgesproken“.

En ook uit de discussie deze passage:

Prof. Ridderbos citeert uit het Stenografisch verslag van de vorige jaarvergadering, om te betoogen, hoe de Commissie haar opdracht juist heeft opgevat volgens de samenvatting die de toenmalige voorzitter daarvan gaf.

De Hummelen protesteert hiertegen. De samenvatting van den Voorzitter kon de duidelijke uitspraak der Vergadering niet te niet doen. Het voorstel zelve had men tot grondslag moeten nemen.

Prof. Ridderbos geeft toe, dat het voorstel inhield, wat De Hummelen zegt, doch dat de samenvatting des Voorzitters zonder discussie is aanvaard door de Vergadering. Hij verzoekt De Hummelen, tenzij diens conscientie hem dit verbieden mocht, zijn motie weer in te trekken, want het is van zoo groote betekenis, dat wij hier heden tot een gemeenschappelijke uitspraak komen. (Applaus.)

En dan wijs ik nog daarna op deze passage:

De Hummelen verklaarde namens de ondertekenaars van zijn motie, dat zij, hoewel den inhoud van de motie ten volle handhavende, bereid zijn, deze in te trekken, vooral ook, omdat gelijk de Voorzitter terecht opmerkte, een eventuele verwerping om andere redenen dan den inhoud, tot verkeerde gevolgtrekkingen zou leiden.

K. S.

Vragenbus.

Een tweetal vragen wacht sinds eenigen tijd op beantwoording.

De eerste luidt: behoort de ontvangenis en geboorte van onzen Heiland tot Zijn borgtochtelijk werk, of is het daarvan slechts voorbereiding en vangt dit werk zelf pas na de geboorte aan?

Ons antwoord kan luiden, zeer zeker behoort de ontvangenis en geboorte tot het borgtochtelijk werk van Christus. Dit wordt duidelijk uitgesproken in Art. XVIII en XX van onze Nederl. Geloofsbelijdenis.

Moelijker is een tweede vraag. Ze gaat uit van het door ons beleden feit, dat er ook in de heerlijkheid verschil zal zijn. Alle kinderen Gods zullen ten volle zalig zijn, maar in de heerlijkheid bestaan graden. Hangt nu ook die graad van heerlijkheid samen met de natuurlijke begaafdheid, welke God den mensch heeft geschonken?

We zouden op deze vraag niet een in elk opzicht afdoend antwoord durven geven. Eenerzijds kan uit een plaats als 1 Kor. 15: 34 vlg. afgeleid worden, dat er zeer zeker een nauw verband is tusschen den staat der heerlijkheid en het leven op aarde. We kunnen ook moeilijk aannemen, dat God gaven van hart en hoofd geeft, om die straks verloren te laten gaan. Maar aan de andere zijde leert de Schrift duidelijk, dat het genadeleed in den hemel evenredig is aan het werk, dat op aarde werd verricht in den dienst van God, 1 Kor. 3: 10—15; 2 Kor. 4: 17; Hebr. 11: 26 enz. enz. Dat geeft ons de voorstelling, dat het loon bepaald zal worden naar het gebruik dat van de natuurlijke begaafdheden is gemaakt, niet naar die begaafdheden zelf. Trouwens ook van de duivelen geldt, dat ze hoog begaafd zijn, er kunnen ook hoog-begaafden in de hel komen. Zoo is het ook te verstaan. Of we al dan niet begaafd zijn, hangt niet van ons toedoen af, al mag gebrek aan begaafdheid gebracht tot de gevolgen der zonde. Maar of we onze gaven goed of slecht gebruiken, ligt voor onze verantwoordelijkheid.

F. W. G.

BOEKBESPREKING.

„De Vogelen des hemels“ door Dr A. van Veldhuizen.

Met panteekeningen van H. Sikkema.

Kampen — J. H. Kok. 1928.

Een echt vakantie-boek!

Wie naar buiten gaat zal er geen spijt van hebben, dat hij dit boek in zijn overvullen koffer gestopt heeft.

Het brengt hem dichter bij de natuur en doet hem meer genieten.

Gelukkig, dat prof. van Veldhuizen zich niet voor een deskundige in de vogelwereld houdt.

Dan zou men zeker een geleerd, droog, saai boek hebben gekregen.

Maar nu springt geen vogel drucker van den hak op den tak dan prof. van Veldhuizen.

Het is ongelooflijk, welke interessante bijzonderheden hij u ook buiten de vogelwereld om weet mee te deelen.

Hij heeft geen oogenblik gebrek aan discours.